

Briuselis, 2024 m. spalio 4 d.
(OR. en)

13987/24

ENER 473
COMPET 980
CLIMA 331

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Energetikos sektoriaus indėlis į Europos Sąjungos konkurencingumą. Tolesni veiksmai dėl M. Draghi ataskaitoje pateiktų rekomendacijų – Pasikeitimas nuomonėmis

Rengiantis 2024 m. spalio 15 d. Transporto, telekomunikacijų ir energetikos tarybos (energetika) posėdžiui, delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas dėl energetikos sektoriaus indėlio į Europos Sąjungos konkurencingumą ir tolesnių veiksmų dėl M. Draghi ataskaitoje pateiktų rekomendacijų.

Energetikos sektoriaus indėlis į Europos Sąjungos konkurencingumą. Tolesni veiksmai dėl M. Draghi ataskaitoje pateiktų rekomendacijų

2024 m. balandžio 17–18 d. Europos Vadovų Taryba¹ paragino parengti naują Europos konkurencingumo susitarimą ir ryžtingai bei sparčiai daryti pažangą siekiant sukurti tikrą energetikos sąjungą, užtikrinant gausios, įperkamos ir švarios energijos tiekimą; taip būtų siekiama dvejopo tikslo – užtikrinti Europos energetinį suverenumą ir poveikio klimatui neutralumą. Tam reikės patikimo energetikos sąjungos valdymo, plataus užmojo elektrifikacijos panaudojant visus nulinio ir mažo anglies dioksido kiekio sprendimus, lankstumo ir tinklų, skaitmenizacijos, saugyklų ir jungčių diegimo plačiu mastu bei didelių investicijų į juos. 2024 m. liepos mėn. Europos Komisijos pirmininkė paskelbė, kad per pirmąsias 100 kadencijos dienų bus paskelbtas naujas švarios pramonės kursas siekiant konkurencingų pramonės šakų ir kokybiškų darbo vietų.

Tarybai pirmininkaujančios Vengrijos prioritetas – sudaryti palankesnes sąlygas priimti tokį naują Europos konkurencingumo susitarimą, kad būtų atgaivintas ekonomikos augimas ir sudarytos sąlygos tvariam augimui, stiprinama vidaus rinka, pirmenybės tvarka teikiama parama mažosioms ir vidutinėms įmonėms, skatinama žaliaji ir skaitmeninė pertvarkos palaikant partnerystę su Europos ekonominės veiklos vykdytojais ir piliečiais, puoselėjamas tarptautinis bendradarbiavimas ir užtikrinamas darbo vietų stabilumas bei tvarumas.

Įperkama energija yra itin svarbi ES pramonės konkurencingumui. Pastangos užtikrinti saugią ir tinkamą prieigą prie švarios energijos pasaulio mastu konkurencingomis kainomis vidaus rinkoje bus būtinos siekiant vykdant pertvarką geriau išnaudoti ES pramonės pranašumus.

¹ <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2024/04/18/european-council-conclusions-17-and-18-april-2024/>.

Plataus užmojo ES klimato ir energetikos tikslus galima pasiekti tik tuo atveju, jei jie bus susieti su ES konkurencingumu ir energijos tiekimo saugumu visame žaliosios ir teisingos pertvarkos procese.

Savo ataskaitoje „**Europos konkurencingumo ateitis**“² Mario Draghi išsamiai apžvelgia pagrindinius Europos konkurencingumui kylančius iššūkius ir apibūdina keletą veiksmų mūsų ekonomikai atgaivinti. Ataskaitoje pabrėžiama, kad **reikia milžiniškų investicijų** – bent 750–800 mlrd. EUR per metus, ir raginama imtis radikalių pokyčių, kurie turės būti skubūs ir konkretūs. Jis taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad gyventojų skaičius ir darbo jėga Europoje mažėja, todėl tam, kad būtų pasiektas ekonomikos augimas, reikia skirti daugiau dėmesio našumo didinimui.

Ataskaitoje siūlomas bendras dekarbonizacijos ir konkurencingumo planas, kuriame visos politikos sritys būtų suderintos su ES tikslais. Prioritetinės sritys, į kurias reikia atsižvelgti, apima, pirma, galutinių vartotojų energijos sąnaudų mažinimą perkeliant dekarbonizacijos naudą ir paspartinant energetikos sektoriaus dekarbonizavimą ekonomiškai efektyviu būdu, panaudojant visus turimus sprendimus. Antra, svarbu išnaudoti žaliosios pertvarkos teikiamas pramonės galimybes, pradedant nuo to, kaip toliau pirmauti švarių technologijų inovacijų srityje, baigiant švarių technologijų didelio masto gamyba ir žiediško teikiamų galimybių išnaudojimu. Trečia, reikia suvienodinti sąlygas sektoriuose, kurie labiau susiduria su nesąžininga konkurencija iš užsienio arba su griežtesniais dekarbonizacijos tikslais, nei jų tarptautiniai konkurentai.

M. Draghi ataskaitoje kalbama apie daugelį politikos sričių. **Energetikos sektoriui** skirtame skirsnyje M. Draghi pabrėžia esminį šio sektoriaus vaidmenį apibūdiant Europos konkurencingumą, tvarumą ir atsparumą. Keliose rekomendacijose nagrinėjami neatidėliotini energetikos uždaviniai, su kuriais susiduriama ES, kartu siekiant, kad ji pirmautų pasaulyje pereinant prie švarios energijos.

² [ES konkurencingumas. Žvilgsnis į ateitį. Europos Komisija \(europa.eu\).](https://ec.europa.eu/economy_finance/competition-policy/competition-policy_en)

Ataskaitoje pateikiama įtikinamų argumentų, kad reikia vykdyti Europos energijos rinkos reformas. Ataskaitos esmė yra tai, kad susiejamas ilgalaikis Europos ekonominis pajėgumas su jos gebėjimu mažinti energijos kainas ir išlaikyti tvarią, nuo iškastinio kuro nepriklausomą energetikos sistemą.

Europa turi mažinti aukštas energijos kainas ir kartu toliau dekarbonizuoti ekonomiką. Dėl Rusijos invazijos į Ukrainą ir dėl to prarastų dujotiekiu tiekų gamtinių dujų energetikos padėtis negrįžtamai pasikeitė. Nors energijos kainos, palyginti su didžiausiais jų lygiais, gerokai sumažėjo, ES įmonės už elektros energiją vis dar moka 2–3 kartus daugiau nei JAV, o už gamtines dujas – 4–5 kartus daugiau. Dekarbonizacija galėtų Europai suteikti galimybę tiek pirmauti naujų švarių technologijų ir žiediško sprendimų srityje, tiek elektros energijos gamybos srityje pereiti prie saugių ir nebrangių švarios energijos šaltinių. Tačiau tai, ar Europa galės pasinaudoti šia galimybe, priklausys nuo to, ar visose politikose srityse bus laikomasi ES dekarbonizacijos tikslų. Energetikos pertvarka vyks laipsniškai, o iškastinis kuras likusią šio dešimtmečio dalį ir toliau atliks svarbų vaidmenį nustatant energijos kainas, ir tai kelia grėsmę, kad galutinių vartotojų mokamos kainos ir toliau bus nepastovios. ES pramonės šakos, kurios yra imlios energijai, dekarbonizacijos tikslams pasiekti patiria didesnes investicines sąnaudas, nei jų konkurentai.

M. Draghi taip pat atkreipia dėmesį į geopolitinę riziką, susijusią su **Europos priklausomybe nuo importuojamo iškastinio kuro ir ypatingos svarbos neapdorotų mineralų**. Ši rizika apima ne tik energetiką, bet ir ES pramonės ir prekybos politiką, todėl reikia visapusiškų sprendimų, skirtų ne vien energijos rinkoms.

M. Draghi ataskaitoje pasisakoma už energetikos sektoriaus reformas, kuriomis būtų galima užtikrinti didesnę rinkos veiksmingumą, sumažinti kainų nepastovumą ir skatinti investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energiją. Tos reformos sustiprintų platesnius ekonominius tikslus, dekarbonizaciją paverčiant Europos konkurenciniu pranašumu, su sąlyga, kad bus padarytos būtinos investicijos ir reglamentavimo pakeitimai.

Tarybai pirmininkaujanti Vengrija, remdamasi M. Draghi ataskaita, rengia išsamius tolesnius veiksmus, organizuodama diskusijas apie įvairių sektorių indėlį į ES konkurencingumą. Atsižvelgiant į tai, energetikos ministrų prašoma pasidalyti nuomonėmis šiais klausimais:

- 1) Kurioms M. Draghi ataskaitoje pateiktoms rekomendacijoms energetikos sektoriuje ES turėtų skirti daugiausia dėmesio kaip prioritetams ir kaip jas būtų galima įgyvendinti?*
 - 2) Kurios rekomendacijos labiausiai padėtų siekti ES tikslo užtikrinti, kad energija būtų įperkama ir jos kainos būtų konkurencingos, nepamirštant apie poreikį vykdyti dekarbonizaciją ir užtikrinti energetinį saugumą?*
 - 3) Rekomendacijoms įgyvendinti reikės didžiulių investicijų Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis. Kokie būtų veiksmingiausi būdai pritraukti privatųjį kapitalą, kad būtų panaikintas investicijų atotrūkis?*
-